

YÖK Yasa Tasarısı Üzerine

Muzaffer ELMAS

Sakarya Üniversitesi Rektörü

Üniversiteler yaşayan canlı evrensel kurumlardır. Dünyadaki eğitim öğretim bilimsel araştırma ve yönetim alanındaki gelişmeleri yakından izlemek, değişimleri dikkate almak ve uygulamak her Üniversitenin yaptığı ve yapmak zorunda olduğu eylemlerdir. Yasanın anlamını yitirmiş hükümleri kaldırarak ayrıntıya girmeden değişime açık olması ve bu eylemleri desteklemesi en önemli beklentimizdir. Bilgi çağı değişim değişimi yönetmek, mevcut alışkanlıkları değiştirerek mümkün olacaktır. Yaşanan sorunlardan yola çıkarak geleceğin üniversitelerini planlamak mümkün değildir.

YÖK tarafından kamuoyuna açıklanan ve görüş istenen taslakta;

- Çeşitlilik,
- Kurumsal özerklik ve hesap verebilirlik
- Performans değerlendirmesi ve rekabet,
- Mali esneklik ve çok kaynaklı gelir yapısı,
- Kalite güvencesi,

kavramlarının esas alınması memnuniyet vericidir. Bu kavramların esasını oluşturan stratejik planlama, iç ve dış kalite, kurumsal değerlendirme, akreditasyon, bireysel performans, uzaktan eğitim, disiplinler arası çalışma, şeffaflık gibi hususlarda üniversitelerimiz önemli mesafeler kaydetmiş ve birikim kazanmıştır.

Yasanın bu kavramlara göre şekillendirilmesi ve düzenlenmesi durumunda, üniversitelerin önünü açacak, motive edecek ve canlılık getirecektir.

Bu kavramlardan bakıldığında yasanın değişimi ve geleceği dikkate alarak çok kısa ve genel hükümleri içermesi uygun olacaktır. Ancak iki hususun önemini bir kez daha vurgulamak gerekir.

Hazırlanan taslaktaki sunuş bölümünde, yükseköğretimin eğitim araştırma ve topluma hizmet kavramlarında son yıllarda dünyada yapılan yoğun çalışmaların dikkate alındığı görülmektedir.

Bu kavramları dikkate alacak ve uygulamasının önünü açacak ve değerlendirecek olan üst kurulların yönetme ve görev alma biçimleri de bu fonksiyonlara uygun olmalıdır. Bu konu Üniversite özerkliği ile direkt ilgilidir. Bu konudaki çeşitli tanımlara ve özellikle EUA tarafından kullanılan göstergelere bakıldığında genel olarak organizasyonel, finansal, öğretim elemanı ve akademik özerklik ana başlıklarında 38 göstergely kapsadığı görülmür. Üniversitelerimiz bu göstergeleri sağladığı ölçüde yönetici atamalarının kimler tarafından ve nasıl yapılacağı da ortaya çıkmış olur. Bu göstergelerdeki duruma yaklaşan üniversitelerin yönetici kadrolarının da kurulacak birimler, konseyler tarafından belirlenmesi itiraz edilecek bir durum değildir. Ancak bu göstergeleri sağlayamayan üniversitelerin yönetimine, bunu sağlayan kurumların (bütçe, personel gibi) etkisi olmalıdır. Bu bakış açısıyla yapılacak düzenlemeler her kesim tarafından kolayca benimsenir.

Burada en önemli nokta mevcut kadro ve özlük hakları sistemi yeniden düzenlenmesidir. Öğretim elemanının eğitim ve bilimsel araştırma performansı merkeze alınarak kadro ve ücret sistemi değiştirilebilir ve buradan yola çıkarak, kurumların hedeflerine göre bölüm başkanı, dekan, müdür, rektör atamaları yapılabilir ve görev süreleri de buna bağlanabilirse, yapılan ve yapılması muhtemel pek çok tartışma ortadan kalkacaktır. Üniversitelerde sabit kadro ve ücret sistemi kaldırılabilirdiği ölçüde de öğretim elemanları da sürecin dışında olmalıdır. Bu süreçlerde yaşanan ve atama mercilerine de yansıyan rahatsızlıklar ve sorunlar bu değişim ile ortadan kalkacaktır. Bunlar değişmeden kurulacak konsey veya diğer organlar da kavganın içine girecektir. Üniversitelerin bu çalışmalarını koordine edecek ve değerlendirecek bir kurumun olması da kaçınılmazdır.

Özetle; üniversiteler şeffaflaşarak hedeflerini açıklayıp ölçebildiği, değerlendirebildiği ve hesap verebildiği zaman çok tartışma yaratan pek çok konu kendiliğinden gündemden kalkacaktır.